

Lombhullató díszcserjék szaporításának vizsgálata

Turiné Farkas Zsuzsa¹, Szemerédi Tibor Attila²

¹Kecskeméti Főiskola/ Kertészeti Főiskolai Kar/Kertészeti Tanszék

²Szemerédi Kertészet

Összefoglalás: A lombhullató díszcserjék felhasználása széleskörű, szaporításuk történhet fásdugványozással. A kísérleti munka célja a lombhullató díszcserjék szabadban, különböző közegekben történő szaporításának és nevelésének vizsgálata. Vizsgálatunkat Kiskunhalason a Szemerédi Kertészetben végeztük. A vizsgált fajok: Forsythia x intermedia (aranycserje), Jasminum nudiflorum (téli jázmin) és a Ligustrum vulgare (közönséges fagyal). Az alkalmazott közegek: 100 % homok, 50 % homok + 50 % tőzeg és 100 % tőzeg. A felhasznált közegek közül a 100 %-ban homok tartalmú bizonyult a legjobbnak. Ebben a közegben mind a három faj megeredt és hajtásnövekedésnek is indult.

Abstract: The use of deciduous shrubs is wide. The propagation is done by cutting. The aim of this experimental work is to evaluate various media propagation of deciduous shrubs. This study was carried out in Kiskunhalas Szemerédi horticultural company. Test species were: Forsythia x intermedia (golden tree), Jasminum nudiflorum (winter jasmine) and Ligustrum vulgare (common privet). The media used were: 100% sand, 50% sand + 50% peat and peat 100%. The media that was 100% sand content proved to be the most successful. In this environment, all three species have taken roots successfully, the shoots started to grow.

Kulcsszavak: lombhullató díszcserjék, fásdugványozás, közegek, gyökeresedés, hajtásnövekedés

Keywords: deciduous shrubs, rooting of wooden cuttings, media, shoot growth

1. Bevezetés

A díszcserjék szerepe nem csupán a térformálás. Szoliterként vagy kisebb-nagyobb laza csoportokba ültetve alkalmasak a figyelem felkeltésére, a hangsúlyos pontok képzésére, ezzel az egyes kertrészletek jellegének, rangjának kiemelésére. Viráguk, különleges alakjuk vagy éppen színes lobjuk a legváltozatosabb szín- és formahatások elérését teszi lehetővé. Sokukhoz különleges élmények, hangulatok fűződnek. A lombhullató díszcserjék a kertnek rövid és hosszú távon is meghatározó elemei. Ezek a növények viszonylag hamar (kettő-öt év alatt) eléri csaknem végleges méretüket, és így az emberi tartózkodás zónájában, körülbelül a horizontmagasságig, gyorsan teret alakítanak. A későbbiekben is ezen a leginkább szembeutó magasságban adnak térfalat, virág- vagy termésdíszet. A lombhullató díszcserjék szaporítása történhet fásdugványozással. A kísérleti munka célja a dugványok szabadban, különböző közegekben történő szaporításának és nevelésének vizsgálata. A vizsgált fajok: Forsythia x intermedia (aranycserje), Jasminum nudiflorum (téli jázmin) és a Ligustrum vulgare (közönséges fagyal).

A Forsythia nemzetség szaporítása fás- vagy zölddugványozással történik [3]. A fásdugványozás a legelterjedtebb üzemi szaporításmód. Az esetek többségében megfelelő időpontja a kora tavasz. A vesszők felső részéből készített dugványok a rajtuk lévő sok virágrügy miatt valamivel rosszabbul gyökeresednek, mint a vesszők alapjából készítették [2]. A Jasminum nemzetség szaporítása is fás- és zölddugványozással történik [3]. Fás dugványozással könnyen szaporítható, az idős bokrok földre hajló, leggyökeresedett szárrészei pedig közvetlenül nevelőtáblába, illetve konténerbe ültethetők [2].

A *Ligustrum* nemzetség szaporítható magvetéssel ősszel, vagy rétegezés után tavasszal a szabadba, valamint fás- és zölddugványozással [3]. Fásdugványozással gyorsabban előállítható. Dugványozhatunk ősszel is, ez esetben a talajt télire faforgáccsal vagy fűrészporral takarjuk, hogy át ne fagyjon. A fagyal dugványai ízközben is jól gyökeresednek, ezért nem igényelnek egyedi megvágást: a vesszők csomóba összefogva, akár éles szalagfűrészszel vagy lemezvágóval is feldarabolhatók dugványnak.

A fás dugványozást a cserjék és fák szaporításánál használjuk. Az érett, egészséges vesszőket az őszi lombhullás után szedjük meg, és elvermeljük, télen vagy tavasszal vágjuk meg a dugványt. A dugvány kb. 20 cm-es, de legalább 2 rügyes legyen, közvetlenül az alsó rügy alatt vágjuk meg, a felső rügy felett kb. 4-5 mm csonkot hagyunk. A fás dugványok eltűzdelésének ideje általában kora tavasszal van, mielőtt a talajra rá lehet menni. [2].

2. Anyag és módszer

A kísérletet három különböző növényfajjal (*Forsythia x intermedia*, *Jasminum nudiflorum*, *Ligustrum vulgare*) három különböző szaporítóközegekben (100% homok, 50%-ban homok és 50%-ban tőzeg, 100%-ban tőzeg) állítottuk be.

A vizsgálatot a dugványozás megkezdésének időpontjától kezdve heti szemrevételezéssel és méréssel és annak kiértékelésével végeztük. Vizsgáltuk a sikeresen rügyet bontott dugványok darabszámát, a már kellően meggyökeresedett dugványok maximálisan elért hajtáshosszúságát és növekedési erélyét. A meggyökeresedett dugványok további nevelése homok talajon, szabadföldben történt.

A dugványok gyökeresedésének serkentéséhez INCIT-8 hormon alapú gyökereztető port használtunk, amely fás szárú és örökzöld növények fás dugványozásához ajánlott. A gyökereztető hormon serkenti a dugványok gyökeresedését, fokozza a gyökeresedés biztonságát és növelik a gyökeresedési százalékot. A dugványozás földkeverékeinek beállításához Kekkila kókuszrost alapú tőzegkeveréket használtunk, mely hosszú tenyészidejű kultúrák esetén kiválóan alkalmazható, mivel javítja a szerkezetet és a közeg újranedvesíthető képességét. A tőzeghez adott nedvesítő adalék a gyorsabb vízfelvételt és annak megtartását biztosítja. A keverék pH beállításánál dolomitot (20% Ca és 7% Mg) és mikroelemeket (MgO, Fe, B, Mn, Zn, Mo) alkalmaznak. A Kekkila DSM 2W 70%-ban barna tőzeg és 30%-ban sötét tőzeg keverék, 0-6 mm-es szemcsemérettel, vízmegkötő adalékkal és 5,9-es pH-val rendelkezik. 2011. március 25-én történt a dugványiskolának szánt homok területet (1. ábra) előkészítése, a gyomtalanítás, a terület elmunkálása, valamint a szaporítóközegek előkészítése. A szaporító közegekkel feltöltöttük a már földbe leásott rácsos, vízáteresztő ládákat. A dugványozás 2011. március 26-án a reggeli párás időben történt. A megszedett fás szárú szaporítóanyagot 10-15 cm-es, 2-3 rügyes részekre vágtuk fel. A megvágott dugványanyagot gyökeresedést serkentő INCIT-8 hormonporba mártottuk, majd a közegbe tűzdeltük azokat. A dugványozás rendszere (2. ábra) kézi művelésű. Szaporító ládánként 6 sor dugványt helyeztünk el, egymástól 3 cm-es távolságban. A sorok 10-10 db dugványt tartalmaznak 3 cm-es tőtávolságban, a következő sorrendben, balról jobbra: 2 sor *Jasminum nudiflorum*, 2 sor *Ligustrum vulgare* és 2 sor *Forsythia x intermedia*, tehát ládánként 60 db, összesen pedig 180 db dugványt készítettünk 3×3 cm-es térállásban.

1. ábra: A dugványiskola előkészítése homok területen

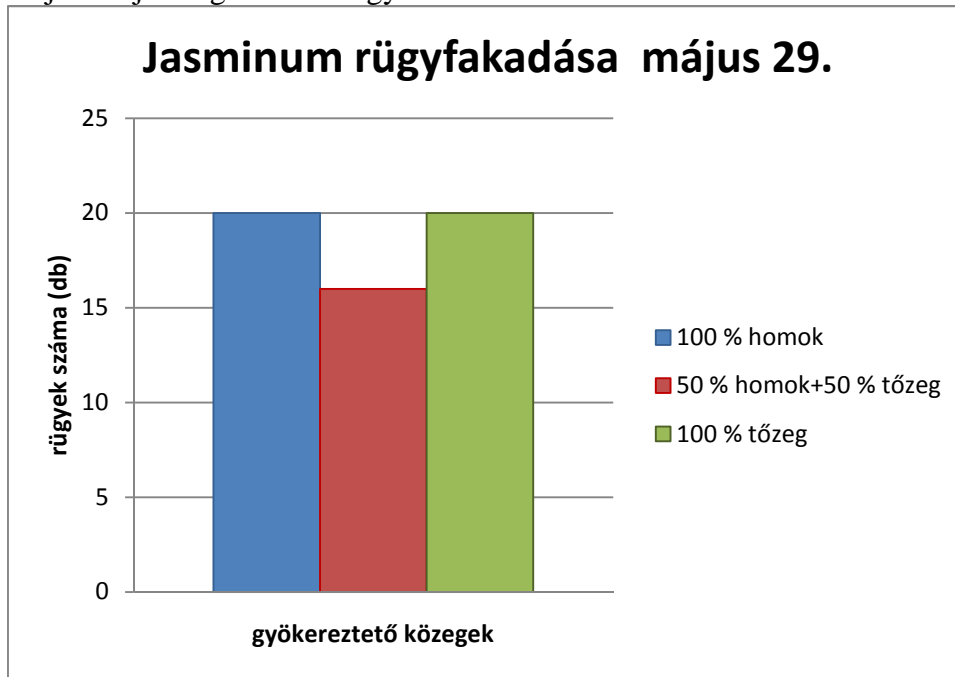
2. ábra: A dugványozás rendszere

A 2011-es év tavaszi csapadékmennyisége az átlagosnál nagyobb volt, így öntözést az időjárás viszontagságainak megfelelően egyáltalán nem, vagy csak heti 1-2 alkalommal kellett végezni. Heti gyakoriságú kézi gyomirtást alkalmaztunk. Április első dekádjában az erőteljes szelek többszörösen is betemették a dugványokat homokkal. A már rügyeit bontott dugványokat féltve, azokról nagy mennyiségű, erőteljes öntözéssel távolítottuk el a homokot. Május 24-től árnyékolást kellett alkalmazni a dugványok felett, ugyanis az erőteljes napsugárzás megperzselte a már sikeresen levelet bontott dugványokat. Augusztusban fejtrágyázást is végeztünk 0,3%-os Volldünger Linz öntözőoldat felhasználásával, heti 1-2

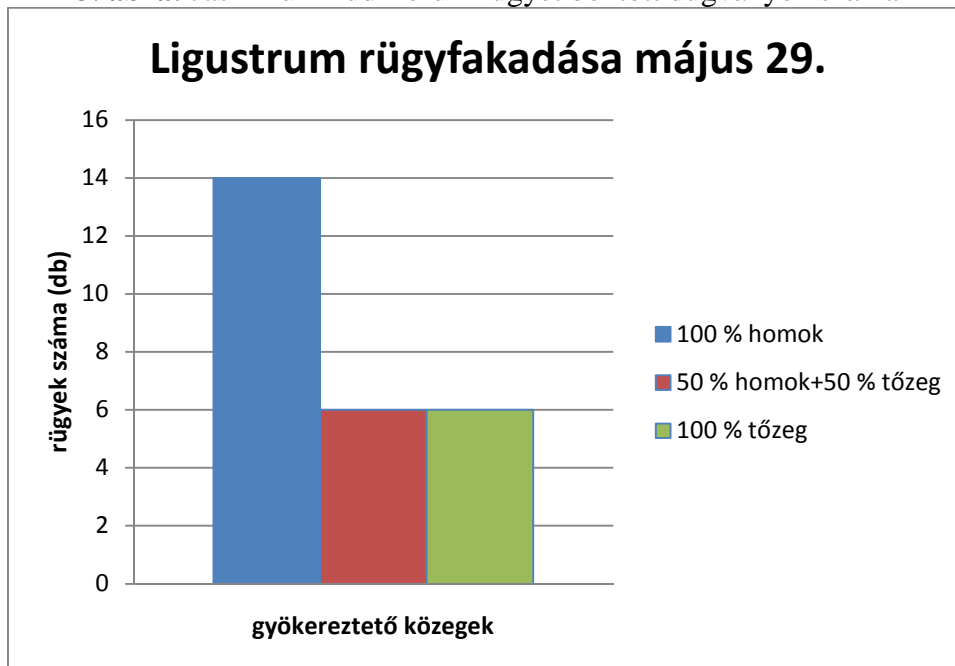
alkalommal. Az átiskolázást a továbbneveléshez 2011. október 30-án végeztük. A talajba süllyesztett ládákat a dugványokkal együtt, sérülés nélkül kiemeltük. a ládákból kiemelt életképes gyökérrzel rendelkező cserjéket 10 x 10 cm-es térállásba, a hajtásukat felére visszavágva és a gyökérrzet végét visszacsípve ültettük át. Egy év nevelés után a cserjék értékesíthetők lettek.

3. Eredmények

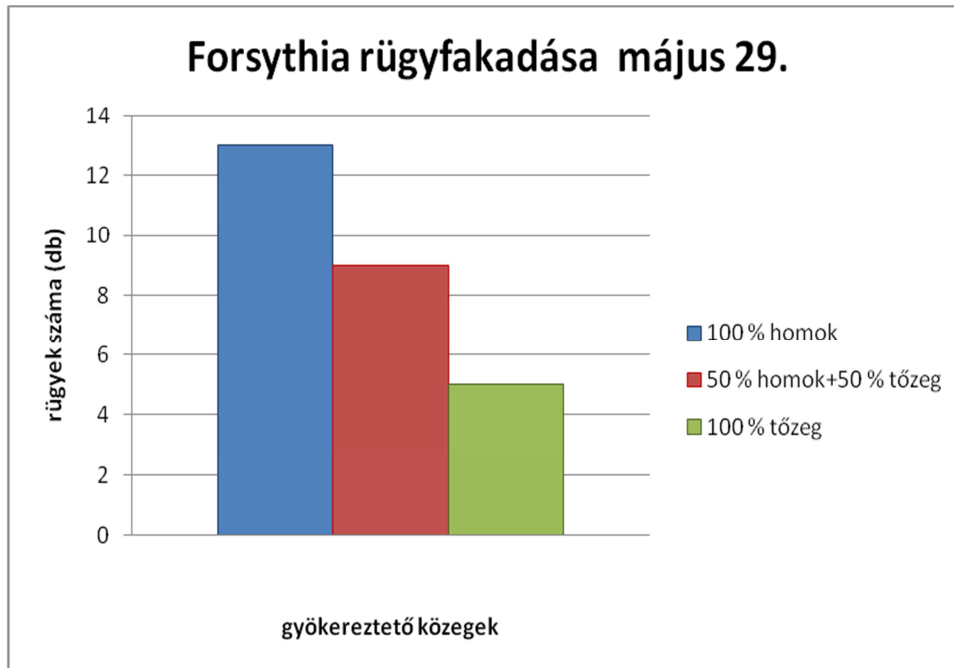
A vizsgált fajok május végi sikeres rügyfakadását a 3 - 4 - 5. ábrák szemléltetik.

3. ábra: Jasminum nudiflorum rügyet bontott dugványok száma

4. ábra: Ligustrum vulgare rügyet bontott dugványok száma

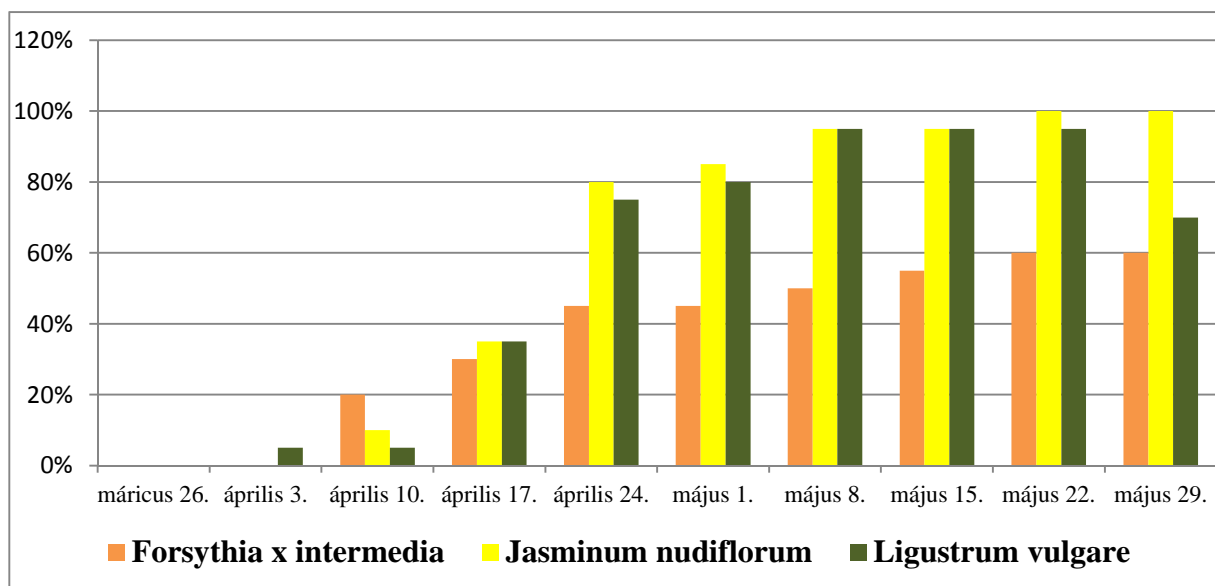
5. ábra: Forsythia x intermedia rügyet bontott dugványok száma

A *Jasminum nudiflorum* dugványai a homok és tőzeg közegekben 100 %-os arányban rügyet bontottak (3. ábra).

A *Ligustrum vulgare* (4. ábra) gyökeresedése a 100 % homokot tartalmazó közegben bizonyult a legjobbnak, azonban ebben a közegben is csak a dugványok 70 %-ának pattantak ki a rügyei.

A *Forsythia x intermedia* (5. ábra) esetében a dugványok gyökeresedése a homok közegben volt a legjobb.

A 6. ábra a három cserje faj rügyfakadását szemlélteti. A legjobb eredményt a *Jasminum nudiflorum* esetében érték el a 100%-os homok közegben, ezt követi a *Ligustrum vulgare*, majd a *Forsythia x intermedia*.

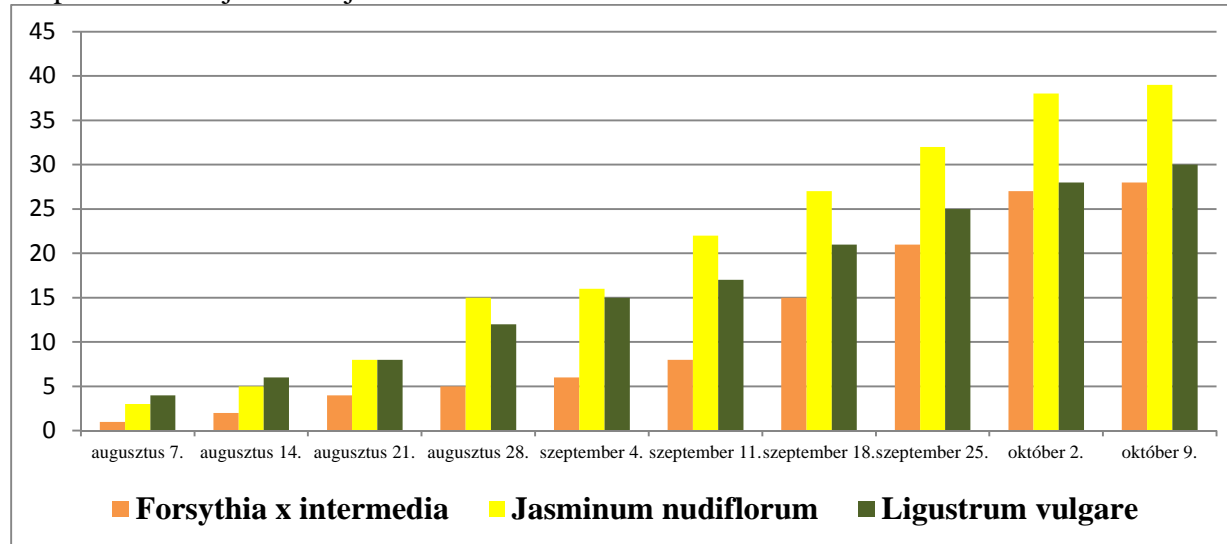

6. ábra: A rügyező dugványok százalékos megoszlása 100% homok közegben

Az ábráról leolvasható, hogy a dugványok rügyeinek kihajtása április elején kezdődött és

május végére fejeződött be. A legjobb eredményt a *Jasminum nudiflorum* esetében érték el a 100%-os homok közegben.

A *Jasminum nudiflorum* legnagyobb hajtásai elérték a 40 cm-es hosszúságot(7. ábra), majd a *Ligustrum vulgare* következett a sorban, 20-ból 4 db hajtásának megmaradásával, ami elérte a 33 cm-t is. Végül a *Forsythia x intermedia* zárt egy közepes, 60%-os sikerű rügyezési százalékkal, amit a májusi hónapot követően jelentősen le is rontott. A kipattant rügyek csupán 20%-a fejlődött hajtássá és azok maximális mérete is csak a 25 cm-t érte el.

7. ábra: A fejlődő dugványok hajtásainak maximális hossza 100% homok közegben

4. Következtetések

A vizsgálatba bevont három lombhullató cserje fásdugványozással történt szaporításáról elmondható, hogy a legjobb eredményt a *Jasminum nudiflorum* esetében kaptuk mindhárom közeg esetében. Ez a faj 100 %-os arányban gyökeresedett 100 %-os homok és 100 %-os tőzeg közegekben. Homok talajjal rendelkező faiskolában biztonságosan szaporítható fásdugványozással.

A *Ligustrum vulgare* és a *Forsythia x intermedia* gyökeresedése is a 100 %-os homok gyökereztető közegben adta a legkedvezőbb eredményt.

A megfigyelések és a kísérlet eredményei is azt mutatják, hogy a faiskola homoktalaja a legeredményesebb gyökereztető közeg a fás dugványozás számára, tehát a továbbiakban ezen változtatni nem ajánlatos.

A kísérleti munkából okulva a további kísérletek során érdemes lenne rendszeres árnyékolást alkalmazni.

Irodalomjegyzék

- [1] Nagy B.: Díszcserjék termesztése és felhasználása. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest. (1980)
- [2] Schmidt G., Tóth I.: Díszfaiskola. Mezőgazda Kiadó, Budapest. (2009)
- [3] Schmidt G., Tóth I.: Kertészeti dendrológia. Mezőgazda Kiadó, Budapest. (2006)

Szerzők

Első Szerző: Turiné Dr. Farkas Zsuzsa: KF Kertészeti Főiskolai Kar Kertészeti Tanszék. H-6000 Kecskemét, Erdei Ferenc tér 1-3. Magyarország. e-mail: turine.zsuzsa@kfk.kefo.hu

Második Szerző: Szemerédi Tibor Attila. Szemerédi Kertészet, Kiskunhalas. szemibor@gmail.com